

Nr 1370

Av herrar **Sundgren** och **Hedlund**, *i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 188, med förslag till riktlinjer för omorganisation av lantmäteriverksamheten.*

(Lika lydande med motion nr 1587 i Andra kammaren)

Stockholm den 23 november 1970

Roland Sundgren (s)

Rune Hedlund (s)

Nr 1371

Av herr **Åkerlund**, *i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 190, med förslag till lag om rikets mynt, m. m.*

(Lika lydande med motion nr 1593 i Andra kammaren)

Den svenska myntlagstiftningen ingår som led i en penningförfattning, som grundas på bestämmelser i regeringsformen, riksbankslagen och myntlagen. Författningsutredningen har i sitt förslag till ny regeringsform bl. a. berört riksbankens roll som sedelutgivare. Beträffande riksbankslagen har riksdagen i mer än ett decennium uttalat önskemål om ett förslag till ny sådan lag. Kungl. Maj:t har emellertid underlåtit att på något sätt efterkomma riksdagens enhälligt uttalade önskemål. Det är anmärkningsvärt och beklagligt att Kungl. Maj:t icke velat tillmötesgå riksdagen i en angelägenhet som måste betecknas som synnerligen viktig för riksdagen. Myntlagen, som från många synpunkter är den minst angelägna att revidera bl. a. med tanke på att den i sina viktigaste stycken är temporärt försatt ur kraft, föreslås i proposition nr 190 nu få en ny lydelse. Det kan helt kort konstateras att förslaget är ytterst otillfredsställande. Den nog så viktiga skillnaden mellan huvudmynt eller som det utomlands heter kurantmynt eller standardmynt och skiljemynt slopas. Mynt föreslås bli lagligt betalnings-

medel i alla valörer, alltså enligt gällande beteckningar även skiljemynt, vilket oftast inte är fallet utomlands. Vad en krona är definieras inte vare sig i lagtext eller motivering. Påståendet i propositionen (s. 35) att »uppfattningen att myntens metallvärde skall stå i viss relation till deras valör» — — — »sedan länge är övergiven» är felaktigt i två hänseenden. För det första gäller denna uppfattning om fast relation endast huvud- eller kurantmynten i den för dessa mynt föreskrivna ädelmetallen. För skiljemynt däremot är det just det utmärkande, att »metallvärde» och »valör» *icke* är bundna till varandra, varför man icke kan sätta likhetstecken mellan dessa båda myntslag, såsom görs i här åberopade citat. För det andra har flera viktiga främmande länder, t. ex. USA och Schweiz, lagar i kraft, som föreskriver fast relation mellan »metallvärde» och »valör». I the Gold Reserve Act of 1934, sec. 15 heter det »— — — one dollar or one dollar face amount of any currency of the United States equals such a number of grains of gold, nine tenths fine, as, at the time referred to, are contained in the standard unit of value — — —» och »Under authority of sec. 43, title III, of the Act approved May 12, 1933 (48 Stat, 51), the President, by proclamation dated January 31, 1934 (No. 2072), fixed the weight of the gold dollar at 15 5/21 grains of gold nine tenths fine.» 15 5/21 grains blir i gram uttryckt 0.888.671 g.

I Artikel 2 i Bundesgesetz über das Münzwesen (vom 17. Dezember 1952) heter det »Der Franken entspricht 63/310 (= 0.20322) Gramm Feingold. (Ein Kilogramm Feingold = 4.920 40/63 Franken.)»

Det lönar sig inte mycket att i detalj kritisera propositionen, då denna bygger på en utredning som är både ofullständig och i här utpekade hänseenden dilettantisk. Jag avstår därför därifrån. Då det inte heller är någon överhängande brådska med att föra ut en ny myntserie i rörelsen utan den nuvarande kan tjänstgöra tillräckligt länge ännu för att ge tid till en sakkunnig utredning och utarbetande av nytt förslag till myntlag, bör propositionen avslås i denna del.

Vad beträffar förslaget till lag om avrundning av vissa öresbelopp bör denna kunna antas oberoende av ett uppskov med en ny myntlag.

Argumentationen i propositionen visar på ett övertygande sätt att en av regeringen önskad devalvering av skiljemynten — vilket det här är vad frågan gäller — inte bör kopplas ihop med 1873 års myntlags vara eller icke vara. Det torde därför böra utredas om inte två separata myntlagar, en för huvud-(kurant- eller standard-)mynt och en för skiljemynt, borde stiftas. Skiljemynt bör inte obegränsat vara lagligt betalningsmedel. En olimiterad myntutgivningsrätt i något billigt material, t. ex. plast eller aluminium, lagd i Kungl. Maj:ts hand vid sidan av en i praktiken obegränsad sedelutgivningsrätt i den riksdagen underställda riksbankens hand är inte en väl genomtänkt idé. Hur förhållandet i detta hänseende skall gestalta sig måste klarläggas. Enbart en hänvisning till rådande läge och Kungl. Maj:ts och alla

andras goda intentioner kan inte accepteras. En av riksbanken bedriven penning- och kreditpolitik måste på något sätt samordnas med en av Kungl. Maj:t bedriven myntpolitik, och hur detta skall ske får utredas. En ytterligare omständighet som påfordrar en utredning är den provisoriska lagens om sedelutgivningsrätten (sedeltaket) roll. Många skäl talar för att riksbankslagen, lagen om sedeltaket och myntlagen eller ev. myntlagarna för huvudmynt och skiljemynt granskas i ett sammanhang. Då frågan om penningväsendet alltid betraktats som en riksdagens speciella angelägenhet med tanke på riksdagens beskattningsmakt och det faktum att riksbanken står under riksdagens garanti bör den här förordade utredningen ha parlamentarisk sammansättning.

Åberopande det anförda hemställas,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag till lag om rikets mynt, samt

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om en parlamentarisk utredning av penning- och myntlagstiftningen i enlighet med de grunder som anförts i motionerna.

Stockholm den 24 november 1970

Henrik Åkerlund (m)
